

„...figyelmesen hallgatott és éreztem, hogy a törési folyamat gyorsítását értem el azzal, hogy a női hiúságán és büszkeségén esett sérelmet érzékeltetni tudtam.”

„Egy női ügynök beszerzése és nevelése”¹

„There ain't no cure for love”

Leonard Cohen

HANKISS ÁGNES

Titkos szeretők

Sebezhető pontok

9

Amikor az Ördög látta, hogy Jézus visszatért a Jordántól és negyvennapos böjtbe fogott, megörült és kívárta türelmesen a negyven napot. Amikor látta, hogy Jézus megéhezik, nagy hódolattal és mézes reverenciával azt súgta neki:

- *Isten fia vagy.*

Ott voltak ketten, magukban, az ébredő sivatagban. Felvett egy követ és azt mondta Jézusnak:

- *Mondd a kőnek, hogy változzék kenyérré!*

Nem csak kenyérral él az ember, hanem Istennek minden igéjével.

Akkor azt mondta az Ördög:

- *Hatalmat és dicsőséget adok Neked, ha csatlakozol hozzám...* – és mint aki mázsás terhet engedett le a válláról éppen, büszkén mutatta birtokát, a déli forróságban izzó, végtelen tájat.

Távozz tőlem, Sátán, mert meg van az írva, az Urat, a te Istededet imádd.

Akkor hívta az Ördög, menjen vele Jeruzsálembe, ahol bárányokkal énekelnek a bolondok, és akik összetartoznak, a homlokukról is felismerik egy-

mást. Jézus ment vele, noha nem a kedve, hanem a sorsa volt, ami vitte az Ördöggel, Jeruzsálembe.

Megálltak a Mória hegyének kiugró ormán.

- *Valóban Isten fia vagy? Akkor leugorhatsz innen, nem eshet bajod!* - kiáltotta az Ördög, talán csak azért, hogy túlharsogja a mindkettőjükben dübörgő kétségeket.

A Másik eltűnődött, de semmit sem válaszolt.

Akkor az Ördög, a saját fegyverét fordítva ellene, így beszélt Jézushoz:

- *Mert meg van írva: Az ő angyalainak parancsol te felőled, hogy megőrizzenek téged; És: kezökben hordoznak téged, hogy valamiképp meg ne üssed lábadat a kőbe.*

A fűszeres, alkonyi csöndben csak a tücskök láthatatlan kórushada zsongott.

Ne kísértsd az Urat, a te Istenedet.

Mint elszakadt fonálról a gyöngyök, gurultak szerteszét a szavak. Nem volt többé mit mondaniuk egymásnak.

Bocsátassék meg nekem, hogy az Evangélium kulcsjelenetét immár másodjára idézem mottóként egy írás elején, tán megbocsájthatóan profánul, a magam személyes feldolgozásában. („*Állambiztonsági játszmák*” című munkafüzetem is ezzel kezdődött...) A helyzet azonban az, hogy amit az emberi természet kiszámíthatóságáról és kiszámíthatatlanságáról, a kísértés örvényéről és a lemondás méltóságáról, a diabolikus és a banális zavarba ejtő kettőségéről, ösképletéről megtudhatunk, olyan varázslatos egyszerűséggel bomlik ki ebben a bibliai jelenetben, hogy nem volna érdemes bármi más választani sarokpontul.

Azoknak az állambiztonsági - és általában véve titkosszolgálati - módszereknek, amelyek az emberi természet lélektani elemeiből építkeznek és személyes kapcsolatokban öltenek testet, kritikus pontja, Achilles-sarka az, amit az evangéliumi epizód világosan megmutat. Hisz a Sátán Jézus megkísértését és elcsábítását pontosan olyan eszközökkel kíséri meg, mint amelyekkel a befolyásolás és a megtévesztés professzionális világában az ilyesmit szokás. De hát az emberi természet nem sokat változott évszázadokkal vagy évezredekkel mérve sem. Pénz, karrier, hatalom ígérete: mi más kéne még a mézesmadzagra? A szex volna még a palettán, ami itt, a bibliai színpadon érthetően hiányzik... A legkörmönfontabb játszma is kudarcot vall-

hat azonban akkor, ha a célszemély olyan ritka madár, akinél nem játszik perdöntő szerepet félelem, vágy, gyöngeség vagy bármi, ami megteremti az elcsábíthatóság lelki alapját. Ha a célszemély másban gondolkozik, mint manipulálói, gyökeresen másban.

Mint Stefan Zweig *Sakknovellájának* a hőse, aki azért győzheti le tehetséges amatőrként a kiégett virtuózt, mert nem a saját eszközeit használja ellene.

A manipulálás és a megtevesztés diabolikus arculata persze nem csupán a titkosszolgálati játszmák, hanem magának az emberi együttélésnek a sajátja. Hisz nem az emberi létezés bugyraiba, démonikus mélységeibe vettetünk-e alá akkor, amikor félrevezet az, akit szeretünk, ha csalódunk abban, akiben teljes szívünkkel bízunk? Másfelől pedig nem az emberi reakciók kiszámíthatóságára, sokszor meglehetősen bárgyú banalitására építünk-e mi magunk is akkor, amikor valódi célunkat elfedve próbálunk befolyásolni, irányítani vagy félrevezetni valakit? Akár a banalitás krédója, foglalata is lehetne a következő bekezdés egy állambiztonsági tankönyvből: *„Aki szereti a hasát, azzal könnyű beszélgetésbe elegyedni gasztronómiai ügyekben. Ha szereti az italt, nem kell sajnálni tőle, mert jobban megoldódik a nyelve, könnyebben fecseg, s szolgálatat értékes információkat. Vannak humoros, anekdotázó emberek, akik nem szeretik a száraz, savanyú partnert. Vannak hiú, sértődékeny, előmenetelükkel elégedetlen emberek. Ezeknél elevenükre lehet tapintani és akkor megered a nyelvük. Olyan eset is van, amikor látványosan dicsérni kell az eszét, a kivételes képességeit, adottságait, csepülni ellenfeleit, s akkor nyert ügyünk van.”²*

A *diabolikusnak* és a *banálisnak* a szimbiózisa és dinamikája igen szemléletesen bontakozik ki az állambiztonsági tananyagokban. Azok a módszerek persze, amelyek ezekben az oktató célú kéziratokban megmutatkoznak, működés közben, a Beszervezési-, Operatív-, Objektum- vagy Munkadossziékból is kirajzolódnak. De nem ilyen rendszerezetten és didaktikusan. A kommunista állambiztonság tananyagait alapjában véve két különböző nézőpontból szemlélhetjük. Az egyik a *történelmi-politikai*, a másik a *módszertani*. Az első a specifikus, abban az értelemben, hogy az ideológiai ellenfelekkel szembeni intézményesült és nyíltan vállalt hadviselés, a másként gondolkodás elhárítása a kommunista rendszer sajátossága volt. Míg maguk a módszerek zömükben függetlenek a rendszertől. Legfeljebb a konkrét tartalmak, amelyekkel dolgoznak, kötődnek a korhoz és a viszonyokhoz. (Mondjuk a disszidálási kísérlet vagy az orkáncabátok és nejlonharisnyák becsempészése a szocializmuson kívül aligha lett volna operatív céllal felhasználható...) Az emberi lélek törvényszerűségeire, kiszámítható reakcióira építő módszerek azonban ősrégiek, és minden bizonnyal örök életűek. Minden titkosszolgálat szükségképpen alkalmazza őket. Törvényes keretek között a hasz-

nálatuk aligha kerülhető meg vagy kifogásolható – a technikai eszközök valószínűleg sohasem lesznek képesek tökéletesen átvenni a szerepüket. A terrorizmus elleni harc egyik legfontosabb felismerése például napjainkban éppen az, hogy az elektronikus hírszerzés eszköztára (műholdak, internetes eszközök stb.) mellett ismét fókuszba kell állítani és megerősíteni a humán, azaz az emberi kapcsolatokon keresztül megvalósuló hírszerzést.

A személyiség alapos megismerésének, „feltérképezésének” a fontosságára az állambiztonsági tankönyvek felhívják a kiképzendőök figyelmét: *„...a hírszerzőtisztnek – végezzen politikai, gazdasági, tudományos-technikai vagy katonai hírszerzést – jórészt emberekkel van dolga, emberekkel, akik gondolkodó, érző, cselekvő személyiségek, akivel a hírszerzés folyamatában dolgunk van – legyen az beszerzési jelölt, titkos munkatárs, titkos megbízott, hivatásos munkatárs, ügynök, vagy soha be nem szervezhető, de értékes információt szolgáltató diplomata, újságíró, tudós stb. – az a személyiség, akit a siker érdekében jól meg kell ismerni. Ennek pedig megvannak a lélektani elvei, szabályai és módszerei.”*

Általában megvannak. De nem mindig. Az *emberi tényezőt*, vagyis az emberi természetben rejlő szabálytalanságot azonban, amely a legaprólékosabban megtervezett játszmán is kifoghat, feltehetőleg egyetlen titkosszolgálat sem hagyhatja figyelmen kívül. Előfordul, hogy az operatív tiszt kudarcának vagy a beszerzés, esetleg játszma meghiúsulásának az oka az olyasfajta hibás kalkulációban rejlik, amely nem veszi kellően tekintetbe a másik rendhagyó viselkedését, átlagtól eltérő reakcióját, a lélek tűrőképességét (erről szól például Graham Greene híres regénye, *Az emberi tényező*). A kérdés voltaképpen az, hogy az emberi természet statisztikai törvényszerűségeiből merített trükkök arzenáljával karámba fogható-e a lélek szabadsága. Bizonyos, hogy bárki, a legóvatosabb és legfelkészültebb ember is könnyen áldozatul eshet, ha tervezett megtévesztő stratégia veszi célba. De bizonyos az is, hogy a legkөрmönfontabb manipuláción is kifoghat – hogy mi is pontosan? Nem föltétlenül a még nagyobb көrmönfontosság. Hanem az élet egyedi és esetleges teljessége. A kalkulálhatatlan, bemérhetetlen, az érzelmeire hallgató, olykor minden érdeket és rációt felrűgó, lázadó, akár önmaga ellenében cselekvő ember.

Az „emberi tényező” sajátos jelenségkörével szembesülhet az operatív tiszt például akkor, amikor a hálózati személy: nő.

Semmiképpen sem szeretnék – sem így, sem úgy – a feminizmussal kapcsolatos hitviták gubancába belegabalyodni. Nem mernék állást foglalni abban,

hogya a „női lélek” fogalmának lehet-e valamiféle biológiai alapja; hogy jelenthet-e többet vagy mást, mint ami a nők történelmileg megcsontosodott szerepköréből és életfeladataiból természetszerűleg következik. Mindenesetre az „Egy női ügynök beszerzése és nevelése” című tananyag olyan magatartási jellemzőket vesz számba, amelyekről a szerző úgy gondolja, a női lélek megkülönböztető tulajdonságaiból fakadnak. (A fordított szereposztásra persze nincsenek példák, hisz női tartótiszt nemigen volt, úgy hiszem...) Ha mondjuk azt az esetet vesszük, amikor egy nő beleszeret a tartótisztjébe, hasonló lelki mechanizmus működhet, mint az indulatátvitel a pszichoterápiákban, vagy a Stockholm-szindróma a foglyul-, illetve túszul ejtett emberek esetében... A kérdés kérdés marad: létezik-e közös nevező az ezerféle alkattal és személyes sorssal felruházott nő között? Érzéseimre és tapasztalataimra támaszkodva azt mondanám, igen, valami van. De több-e vagy más, mint mondjuk az azonos csillagjegyekhez tartozó nők és férfiak között? Nem tudom. Mindenesetre a tananyag ismeretlen szerzője úgy vélte, a bemutatott mikrotörténetek olyan sajátosságokat mutatnak, amelyeket az állambiztonsági tiszteknek nem árt fejben tartaniuk, amikor női ügynökökkel dolgoznak.

Az első tantörténetben a beszerzés alapjául a titkos szeretők sebezhető pontjai szolgálnak.

Az állambiztonság látóterébe kerül az egyik külföldi követség (véltetőleg a brit) sajtóattaséja (valójában, a jelentésekből úgy tűnik, a katonai rezidentúra munkatársa), akit kémkedéssel gyanúsítanak. A felesége magyar, a kapcsolatrendszere szerteágazó. Telefonjának a lehallgatása arra mutat, hogy a férfi titkos viszonyt folytat egy magyar egyetemi hallgatóval. K-ellenőrzés során megtalálják az attasénál a Lány leveleit, amelyekben „*hibás angol nyelven írva, szenvedélyes hangon kérte a férfit a szakításra, mert reménytelennek tartja kettejük viszonyát*”. Az operatív tiszt a „Bölcsész Egyetem” (így!) személyzeti osztályán megvizsgálja az adott tanszék női hallgatóinak személyi anyagait, és sikerül azonosítania a szerelmeslevelek íróját.

A legenda elkészül: az állambiztonsági tiszt a bűnügyi rendőrség tisztjeként mutatkozik be a Lánynak. (Nevezzük egyszerűen így, mivel itt még a keresztnévet és a fedőnevet sem ismerheti meg a kutató.) Az Akadémia épületében szólítja meg, és felkéri idegennyelvű rendészeti folyóiratok magyarra fordítására. Mivel úgymond bizalmas tartalmú anyagok is lehetnek közöttük, titoktartási nyilatkozatot is aláírat. Néhány találkozás után az első alaposabb jellemzés is el-

készül a beszervezendőről: „Érdeklődési köre a szakmai kérdéseken kívül, főleg a modern irodalom és zene területére irányul. Tanárnőnek készül, és stílusának, valamint nyelvezetének hajlékonysága jó képességű fordítót fog alakítani belőle. Egy szerelmű természet, akit szeret annak átadja magát, de könnyelmű, avagy hézagpótló kalandokba nem bocsájtkozik.” Felmerül a kérdés: elhiszi-e a Lány a kapcsolatfelvételt szolgáló legendát. „Zárkózott, fegyelmezett természete gyanakvást árult el” – írja a jelentésben az operatív tiszt. (Aki kétségkívül több helyütt is igen találékonyan fogalmaz... A „hézagpótló kaland” kifejezés például tagadhatatlanul „kreatív” nyelvi megoldás...) A gyanakvás abból is látszik, hogy a Lány felteszi a sarkalatos kérdést: miért éppen őt szemelték ki a fordítói munkára, hisz nem is igazán jó angolból. A válasz készen van: ismerik nehéz anyagi körülményeit és osztályhelyzetét, ezért választották éppen őt. Lám, az első kritikus pont. Az első keresztút. Elfogadható-e, hogy a rendőri szervek (még ha el is hitte, hogy ők...) amolyan jótékonyági egyletként működve, segítséget kínálnak nehéz sorsú egyetemistáknak? De hiába a gyanakvás és a kételkedés: átsiklik felette. Hogy miért nem a ráció dönt? Talán a pénzkereset vonzereje nyomja el, vagy netán a visszautasítás következményeitől való félelem, ami erősebb... Vagy együtt a kettő.

14

Beleegyezik. A lélek konzisztenciára törekvő hajlandósága szerint, ha az elfogadás megtörtént, a tartózkodás is felenged, és ettől fogva nem lesz nehéz rábírnival a Lányt, hogy bevallja az operatív tisztnek a titkos szerelmi kapcsolatot is. A kezdeti hidegség és tartózkodás, a tiszt beszámolója szerint, hamar rokonszenvedéssé csap át. „Beszédesebb lett és magánügyeibe kezdett beavatni, mint egy cinkostársat, aki kiérdemelte bizalmát, barátságát. A szerelemről is sok szó esett. Ismeretségünk elején tréfásan megjegyeztem, hogy őt szerelmesnek tartom viselkedése alapján. Nem tiltakozott a megjegyzésem ellen. Majd később a férfi és nő szerelmi állapotáról folytattunk több ízben eszmecsereket.” A „cinkostárs” a kulcsszó, az úgynevezett vonalvezetés gerince. Így kerülhet a beszervező birtokon belülre. Mint beavatottnak, alkalma nyílik előkészíteni a lelki terepet: a szeretett Férfi jellemhibáit taglalja, persze csak per tangensem, általánosságban, hogy a lóláb ki ne türemkedjen.

A befolyásolás másik lelki alapja a következő jelentésből, a Lány további jellemzéséből bontakozik ki. Az operatív tiszt tudja, hogy mire építsen, és elég érzékletesen, már-már irodalmiaskodva meg is fogalmazza: „Szépnek nem nevezhető. Bájos, kellemes megjelenésű. Dús fekete haja sápadt arcát élő koszorúba öleli. Élénk, nagy sötét szemei jelentik vonzóerejét, beszélő szemek, ahogy a környezetében nevezik. Lényéből derű és határozottság árad. Csendes, megfontolt beszédű, lassan fonja mondatokba szavait miköz-

ben élénken figyeli az elért hatást. Hazugságot kikerüli, inkább másról beszél, nehogy valótlanúságot mondjon. Értelmes ember, széles körű érdeklődési körrel, akinek tehetsége van a tények lényegébe hatolni. Gyors felfogású, élénk észjárású és hajlamos – mint a nők általában – a rögtönzésekhez. Szinte krónikus anyagi zavarban él... Ruházata szegényes, és ez csökkenti önbizalmát a többi nővel szemben.”

Íme egy másik sebezhető pont. A kisebbségi érzés, az alárendeltség érzése a Férfival, a diplomatával szemben, aki nem csupán nő, hanem társadalmilag is felette áll – legalábbis az operatív tiszt ezt az érzést próbálja a Lányban felerősíteni. „Megemlítettem azt, hogy ha két társadalmi osztályból származnak a szerelmesek, akkor milyen szituációk adódhatnak elő... figyelmesen hallgatott és éreztem, hogy a törési folyamat gyorsítását értem el azzal, hogy a női hiúságán és büszkeségén esett sérelmet érzékeltetni tudtam.”

A szervezési javaslat elkészül, de az alosztályon vita alakul ki arról, hogy kompromittáló anyagok híján szabad-e belevágni, hisz amikor „a szerelem heve feloldja az önfegyelmet és az észszerűség korlátait”, nagy a veszélye annak, hogy a Lány árulóvá válik. „Ezek a kérdések, mint élő tilalomfák álltak előm” – írja a szervező, aki közel három hónapig készíti elő a Rubikon átlépését.

Elérkezik a megfelelő alkalom: a Lány meghívót kap egy angol művész koncertjére, ahol a Férfi is ott lesz – a feleségével együtt. A szervezés megvalósítására – a Lányra váró érzelmi megpróbáltatásra alapozva – a hangverseny napjának délutánját választják. Behívják a Lányt a „Kapitányságra”, mivel úgymond az eddiginél fontosabb munkába kívánják bevonni. Amikor rákérdeznek a Férfival való kapcsolatára, ideges lesz és kéri, hogy hallgassák meg. Rágyújt egy cigarettára, és belekezd, de a szexuális kapcsolatot makacsul tagadja. Elmondja, hogy „Lenyűgözte őt a férfi higgadtsága, szerény és mégis különös magatartása, nagy műveltsége és széles körű tájékozottsága. Hirtelen lett szerelmes és ez viszonzásra talált. Kapcsolatuk elmélyült, de a lelki egyetértésen kívül másban nem nyilvánult meg.” Az operatív tiszt ekkor látja elérkezettnek a pillanatot, hogy fordítson az eddigi hangfekvésen, vagy más szóval átkeretezze a valóság addigi mását. Megkérdezi, nem lehet-e, hogy a Férfi kémkedésre akarja őt felhasználni. A Lány ezt a feltevést határozottan elutasítja: soha politikai kérdéstről nem beszélnek, fő témájuk a művészet és a szerelem. De a másik nem hagyja annyiban, hisz a szervezés szempontjából hátra van még az úgynevezett konkretizálás. „Megmagyaráztam, a szerelmes nőt sokszor vették rá már idegen imperialista célok elérése érdekében hírszerzésre, s mi ettől akarjuk őt megóvni. Azért mert szerelmes lett nem tartjuk bűnösnek, ez természetes és emberi állapot. Neki egy idegen kapitalista diplomatához fűződik viszonya, amely sok

veszélyt rejt magában s mi abban akarunk segítségére lenni, hogy ő ezeket a veszélyeket kikerülhesse.”

Váratlan dolog történik. Mondhatnám akár így is: a Lánynál „leesik a tantusz”. Valószínűleg összeáll a kép, felsejlik a valóság igazi arca. A jelentésben foglaltak szerint: *„...mosolyogva megkérdezte, hogy milyen támogatást kaphat részünkről... azt kérdezte, mi az ára ennek a támogatásnak, mit kell csinálnia a részünkre, hiszen mi nem ingyen ajánljuk fel jóindulatunkat irányába. Kihangsúlyoztam, nem törvénytelen dolgok elkövetését kívánjuk tőle.”*

Aláírja a szervezési nyilatkozatot. Tartótisztje figyelmezteti, hogy egy esetleges árulás esetén nem lennének elnézőek vele szemben.

Elérkezik az este, a koncert alatt a Lányt megfigyelik. *„Az első nagyobb törést akkor észleltük...amikor a férfi a hangverseny szünetében bemutatta őt a feleségének. A leány némán kezet fogott...és eltávozott mellőlük...Másnap nagyon letört hangulatban és megviselt idegállapotban volt. Szemei erősen kisért és kerülte a nézésemet. A találkozás megviselte és szakítani fog.”*

A délutáni mosolygós beleegyezés után az érzelmi trauma, amit a színházban átél, mindent felforgat, és a vergődésben – hisz most már nevezhetjük így a lelkiállapotot – a keserűség szétterül és rádöbbsenti a Lányt helyzete kilátástalanságára. Megkérdezi, hogy az együttműködés örökre szól-e, és tartótisztjét szemrehányó hangon színésznek nevezi, aki visszaélt a bizalmával.

16

Hetente találkozik a tiszttel, de a Férfiről nem igen beszél. Csak az Akadémiai hangulatról, népi írók ügyéről és Hruscsov magyarországi látogatásának a visszhangjáról. *„A szerelmes nő féltése partnerével szemben, ez volt az ami gátat emelt közénk.”* Az operatív tiszt tiszttában van azzal, hogy türelemre és kitartó munkára van szükség. A Lány is próbálkozik: hátha elegendő az akadémiai hangulatjelentés. De nem elegendő. A Lány menekülésbe kezd. Lázad és menekül. Nem megy el a soron következő találkozóra, és távolmaradásáról nem értesíti tartóját. *„Újra figyelésre kellett vennem, miközben megállapítottam, hogy bejár az egyetemre tanulni s naponta találkozik [itt az anonimizálás helyén a Férfi neve szerepelt – HÁ]. Figyelésem harmadik napján, miközben bemenni szándékozott a Széchenyi könyvtárba, megszólítottam s az engem való követésre szólítottam fel. Megtört, bánatos arccal kérdezte, hogy újra a kapitányságra megyünk? Nem szóltam kérdésére, csendben mentünk az utcán egymás mellett, majd az egyik közeli espresszóba ültünk be. Kisebb zavart hallgatás után megkérdeztem, hogy mivel érdemeltem ki azt a magatartást s bizalmatlanságát. Hiszen érezheti, nem ellene, hanem érte, az árulástól való megóvásért vannak találkozásaink... Ne csak a nyomozót lássa bennem, hanem a kommunista embert, aki éppúgy érez, mint a többi, és nincs mentesítve különböző hibáktól.”*

A képlet letisztult: a célkeresztben álló ember számára, ha hitt is, mert hinni akart a cinkosságban, most már nem maradt mozgástér. A Lány bevallja félelmét: „...attól tart, hogy provokációba rántjuk be, aminek az éle [a Férfi neve anonimizálva – HÁ] ellen fog irányulni. Érzí, hogy nincs igaza, de nehéz ezt elmondani, és nehéz a szerelmét legyűrti s nekünk segíteni” – számol be jelentésében a tartótiszt.

Az együttműködés gördülékeny, csak írni nem hajlandó, ehhez még tartja magát.

A tiszt szabadságra megy, de a helyettest a Lány nem fogadja el, nem tud feloldódni előtte. Tartója megkéri, hogy mivel helyettesítésre máskor is szükség lesz, az a legjobb, ha mégis csak leír mindent és akkor nem lesz szükség feloldódásra. „A következő találkozóra már írásos jelentést hozott magával. Kissé kötekedő hangon megjegyezte: »átlátok a szitán«.” Az ügynök maga is játszani kezd az operatív tiszttel... Mintha az erőviszonyok megengednék. Sokszor találkozik az ember az iratokban hasonlóval: az egér megpróbál túljárni a macska eszén. Nem kizárt. De nem is túl kecsegtető.

Az operatív tiszt megijed, de nem ügynöke játszmás próbálkozásától, hanem attól, amit kiolvas belőle. „Helytelennek tartottam hozzám való túlzott ragaszkodását.” Aggodalmáról jelentést is tesz és önmaga ellenőrzését kéri. Talán nem is a Lánytól ijedt meg, hanem saját magától? Nem derül ki a dokumentumokból.

Más ügynökök bevezetése nyomán közben világossá válik, hogy a Férfival kapcsolatos kémgyanú alaptalan volt. Viszont helyette, a katonai rezidentúra tagja, gyanús. A Lányt átállítják órá – ami nagy megnyugvással jár.

Viszonya a Férfival lassanként elszürkül. Noha „közben a tüzet mi is élesztettük az operatív feldolgozó munka érdekében”.

Nyáron a Férfi a feleségével Olaszországban nyaral. Leveleit a Lány felbontatlanul visszaküldi.

Föltehetőleg nem könnyű átélni, az Akadémiai könyvtár egyik asztalánál gubbasztva, hogy a férfi, akit szeretünk, a feleségével az olasz tengerparton sütkérezik. De aki átélte már a másik szerepet is, az persze tudhatja azt is, hogy ha az embert a szíve ahhoz húzza, aki éppen a félhomályos könyvtárban szomorkodik, a vágyakozáson és a hiányon alig-alig enyhít a szicíliai napsütés vagy a sorrentói narancsillat. Volna inkább, ha tehetné, az esős városban. Csakhogy a gyötrelem másik oldalát, amott a könyvtárban, nehéz belátni és elfogadni... Átéltünk vagy sem hasonlót, abban bizonyosak lehetünk: a titkos szerelmek nem csupán a zsarolhatóság szokványos értelmében jelenthetnek sebezhető pontot. Hanem akkor is, ha az egyenlőtlen kapcsolat béklyójában a magát ki-

szolgáltatottnak érző fél kínzó féltékenysége és megalázottsága szolgálhat táptalajul az áruláshoz. Az árulásban megtestesülő érzelmi revánshoz. Azaz beszerzési alapul.

Ősszel azonban újra összetalálkoznak az Akadémia könyvtárszobájában. *There ain't no cure for love*. A szerelemre nincs orvosság. A jelentésben lefestett bekezdés következik.

A történet folytatását nem ismerjük. A szerelmi játszma és az állambizton-
sági játszma párhuzamos, avagy széttartó dramaturgiájáról nincsenek további
adataink. Ha a Lánynak volt egy kis szerencséje, talán ép bőrrel megúsza... Az
egyiket is, meg a másikat is.

JEGYZETEK

- 1** ÁBTL 4. 1-A3102. *Egy női ügynök beszerzése és nevelése* (Kéziratot tanulmány).
- 2** ÁBTL 4.1. A-3006/12. Rapcsák Mihály: *A „sötét” módszer pszichológiai aspektusai a kapcsolatépítés és információszerezés rendszerében.*